

PAPER DETAILS

TITLE: Bulus Sunus Metodu ve Grup Rehberliginin Duygusal İçerikli Olumlu Sosyal Kavramlari
Kazandirmasi Üzerine Etkisi

AUTHORS: Sirri AKBABA,Hakki YAZICI,Osman SAMANCI

PAGES: 239-255

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/77153>

Buluş Sunuş Metodu ve Grup Rehberliğinin Duygusal İçerikli Olumlu Sosyal Kavramları Kazandırması Üzerine Etkisi

The Effects of Group Guidance and The Methods of Teaching Through Discovering and Expository on The Acquisition of Effective Positive Social Concepts

Sırrı AKBABA

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

Hakkı YAZICI

Afyon Kocatepe Üniversitesi. Eğitim Fakültesi.

Osman SAMANCI

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

ÖZET

Bu araştırmada ilköğretim Sosyal Bilgiler ders konuları ile ilgili bazı duygusal içerikli olumlu sosyal kavramların kazandırılmasında buluş ve sunuş öğretim yöntemleri ile grup rehberliğinin etkisi araştırılmıştır.

Araştırmada grup rehberliğinin, olumlu sosyal kavramları ilköğretim öğrencilerine kazandırmada, sunuş ve buluş yoluyla öğretimden daha etkili bir yöntem olduğu bulunmuştur. Sosyal kavramların önemli bir boyutunu oluşturan duygu puanları üzerinde de grup rehberliğinin en etkili yöntem olduğu tespit edilmiştir. Olumlu sosyal kavramların bilgi boyutuna ilişkin puanlarda, hem deney gruplarının birbirleriyle hem de kontrol grubu ile aralarında önemli bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Grup Rehberliği; Öğretim yöntemleri; Olumlu sosyal kavramlar

ABSTRACT

In this study, the effects of group guidance and the methods of teaching through discovering and Expository on the acquisition of some effective positive social concepts and on elementary education social science lesson contexts were investigated.

It was found in the present study that group guidance was a more efficient method than teaching both through Expository and through discovering in making the elementary education students acquire the positive social concepts. It was also found that group guidance was the most efficient method on effective scores that form an important dimension of social concepts. Considering the points regarding knowledge dimension of the positive social concepts, no significant difference was found within the experimental groups and between the experimental groups and the control groups.

Keywords: Teaching methods; Group guidance; Positive social concepts

1.Giriş

İlköğretim okullarında soyut kavramların öğretilmesinde önemli güçlüklerle karşılaşmaktadır. Öğrenciler somut ve yakın çevrelerinde karşılaştıkları kavramları daha kolay öğrenmelerine rağmen soyut içerikli kavramları öğrenmede daha fazla sıkıntı yaşamaktadırlar. Soyut kavramların bir çoğu duygusal içerik taşıyan kavramlardır. Somut bilgiler öğrencilerinin zihninde daha uzun bir süre saklandığı halde, soyut bilgi ve kavramların daha kısa sürede unutulduğu bilinmektedir. Piaget'in (1973) bilişsel gelişim teorisinde de belirtildiği gibi ilköğretimin birinci kademesindeki öğrenciler soyut kavramları kullanmalarına rağmen onları anlamada daha fazla güçlük çekerler.

İlköğretim okullarında özellikle sosyal kavramların öğretilmesini etkileyen en önemli etkenlerden biri de öğretme-öğrenme süreçleridir. Öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları soyut kavramların öğretilmesinde kullanılacak öğretim metot ve teknikleri bu kavramların öğrenilmesini önemli ölçüde etkilemektedir. Öğretilecek kavramın özelliğine göre öğretmen tarafından uygun öğretim yönteminin uygulanması, kavramların daha etkili öğrenilmesine yol açacaktır.

Okulda öğretmen tarafından verilen bilgiler veya öğrenme yaşantıları, ilköğretim çocuklarının kavramları öğrenip şekillendirmelerinde en önemli rolü oynar. Bu amaçla kavram öğrenme sürecinde öğretmene önemli görevler düşmektedir.

Duygusal içerikli olumlu kavramların uygun öğretim teknikleri kullanılarak öğretilmesi, öğrencilerde olumlu davranışların pekiştirilmesine de katkıda bulunabilir. Duygusal olumlu kavramlar öğretilirken, kavramın bilgi yönüyle birlikte, duygusal yönü de dikkatlice verilmelidir. Bu tür kavramların duygusal yönden öğrencilere aktarılması onlarda olumlu tutumların gelişmesine sebep olacaktır. Sosyal kavramlar bilişsel olarak doğru öğretilirken, aynı zamanda öğrencilere bu kavramlara ait duygular da verilmelidir. Bu tür olumlu kavramların çocuklar tarafından yaşam şekline dönüştürülmeleri toplum ve ülke geleceği için çok önemli olumlu sonuçlara yol açacaktır. Örneğin, çalışkanlık, doğruluk, yardımseverlik gibi kavramları anlamlı öğrenen ve bu tür kavramları, kendi hayatında davranışa dönüştüren bireylerin yetişmesi, toplumsal gelişim ve kalkınma için önemli bir durumdur.

İlköğretim okullarında olumlu sosyal kavramlar öğretilirken, öğretmenler tarafından bazı öğretim strateji ve yöntemleri kullanılır. Bu öğretim yöntemlerinden bazıları şunlardır;

- Sunuş Yoluyla Öğretim
- Buluş Yoluyla Öğretim
- Grup Rehberliği Yoluyla Öğretim

Sunuş yoluyla öğretim yöntemi, buluş yoluyla öğretime alternatif olarak Ausubel tarafından geliştirilmiş bir öğretim yöntemidir. Ausubel'e göre öğrenciler bilgileri keşfetmekten çok, hazır olarak alırlar. Öğrencilere bilgilerin hazır olarak verilmesi ezberlemeyi gerektirmez. Anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi için, bilgilerin öğrencilere anlamlı bir şekilde sunulması ve öğrencilerin öğrenmeye karşı istekli olmaları gerekir (Erden, 1997,s.63). Sunuş yoluyla öğretme yaklaşımı dört temel özelliğe sahiptir (Woolfolk,1993;Eggen ve Kauchack,1992);

- 1- Sunuş yoluyla öğretim, öğretmen ve öğrenciler arasında yoğun bir etkileşimi gerektirir. Öğretmen, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamaya çalışır.
- 2- Sunuş yoluyla öğretim bol örnek vermeyi gerektirir. Ağırlıklı sözel örnekler olmakla birlikte örnekler, resimler, şemalar gibi görsel ve diğer uyarıcıları kapsar. Soyut kavramların öğrencilere kazandırılmasında görsel uyarıcılar önemlidir.
- 3- Sunuş yoluyla öğretimde genel ve kapsamlı kavramlar önce, daha dar kavramlar sonra sunulur.
- 4- Sunuş yoluyla öğretimde öğretim adım adım ilerler ve öğrencinin adım adım öğrenmesi sağlanır (Senemoğlu,1997s.481).

Sunuş yoluyla öğretim tekniği yeni kavramların öğretilmesinde ve kavramlar arası ilişkilerin anlamlı hale getirilmesinde önemlidir. Kısacası herhangi bir konu ile ilgili yeterli bilişsel şemalara sahip olunmayan durumlarda sunuş yoluyla öğretim öğrenmeyi sağlamada etkilidir. Sunuş yoluyla öğretimde fikirlerin en somut yollarla ifade edilmesi özellikle ilköğretim öğrencileri için önemlidir (Senemoğlu, 1997 s.485). Ayrıca sunuş yoluyla öğretim yöntemi, aynı zamanda tüm öğretim stratejileriyle birlikte de kullanılmaktadır (Doğan,1997,s.303).

Buluş yoluyla öğrenme görüşünün savunucusu Jerome S.Bruner'dir. Bruner'e göre öğrenen, öğreneceği materyali ya da bilgiyi keşfederek öğrenmektedir. Yani buluş yoluyla öğrenmede öğreticinin rehberliği göz ardı edilmemekle birlikte asıl aktif rolün öğrenciye ait olduğu vurgulanmaktadır. Öğrenen, bir başkasına bağımlı olmadan kendi çabasıyla bilgiyi keşfetmekte ya da öğrenmektedir (Akbaba,1995,s.94). Buluş yoluyla öğretim, öğrencilerin problem çözme ve araştırma yapma becerilerini geliştirir. Buluş yoluyla öğretimin uygulanması için zaman, araç-gereç ve öğretim materyallerinin etkili kullanılması önemlidir. Bu yöntem, araştırma-inceleme ve problem çözme yöntemlerinin daha etkili hale getirilmesinde önemli katkılarda bulunur. Buluş yoluyla kavram öğrenmede, kavramlar ezberlenmeden, verilen örneklerden hareketle kavramların tanımı bulunur. Soyut kavramların anlamlı öğrenilmesi daha çok, o

kavramın kullanımı ile ilgilidir. Öğretmenler, öğretilen kavramlarla ilgili öğrencilerin örnek verebilecekleri ve kavramları kullanabilecekleri ortamlar oluşturabilmelidirler. Tennyson' a (1980) göre buluş yoluyla kavram öğrenmede öğrenciye sağlanan bilgilendirici dönütün etkisi de büyüktür.

Grup rehberliği, rehberliğin küçük gruplara uygulanmasıdır. Rehberlik bilgi empoze etme işi değildir. Ancak öğrencilerin, bilgiyle problemlerini çözebileceklerine inanıldığı zaman grup rehberliği yoluyla öğretim de yapılabilir. Grup rehberliği, diğer bilinen öğretim yöntemlerinden farklı olarak öğrencilere yaşantısal olarak bilgi ve duyguları verebilmektedir. Öğrencilerin sadece bilişsel yönden geliştirilmeleri günümüzde geçerliliğini yitirmiş olan bir anlayıştır. Çağdaş eğitim yöntemlerinin amacı, çocuğun tüm yönleriyle geliştirilmesidir. Rehberlik hizmetleri verilmeden sadece öğretim faaliyetleriyle bunu gerçekleştirmek zordur (Kuzgun ve diğerleri,1999). Okullarda öğretim faaliyetleriyle rehberlik hizmetleri birbirleriyle bağlantılı olarak uygulanmalıdır. Okullardaki rehberlik hizmetlerinin başarıya ulaşması için bazı ilkelere uyulması şarttır. Bu ilkelerden birkaçını şöyle sıralayabiliriz (Kuzgun, 1988; Kepçeoğlu, 1994; Özoğlu, 1997);

- Rehberlik hizmetlerinin odağında birey vardır.
- Etkili rehberlik için bireylerin katılımı ve desteği şarttır.
- Rehberlik hizmetleri tüm öğrencilere yöneliktir.
- Rehberlik hizmetleri öğrencilerin tüm yönleriyle gelişmelerine yöneliktir.
- Rehberlik hizmetleri eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- Rehberlik hizmetlerinde bireysel farklılıklara saygı esastır.

İlköğretim, öğrenciler arasında bireysel farkların çok görüldüğü bir eğitim düzeyidir. Bu farklar, fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim alanlarından kaynaklanabileceği gibi duygu, ilgi ve yetenek gibi özelliklerden de kaynaklanmaktadır. Bu durum göz önüne alındığında, öğrencilere bireysel farklılıklara duyarlı uygun gelişim ve öğretim ortamı sağlanması için rehberlik hizmetlerine ihtiyaç vardır (Yeşilyaprak, 2000,s.38).

İlköğretim okullarında rehberlik hizmetlerinin gelişmesi öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal yeteneklerinin gelişmesi açısından oldukça önemlidir. Dinkmeyer'e (1970) göre ilköğretimde rehberlik faaliyetlerinin amaçlarından birisi de, öğretmenleri, çocukların kişisel ihtiyaçlarından haberdar etmek, çocuk gelişim ilkeleri ve öğrenme teorilerine göre öğretim yapmalarını sağlamaktır.

2. Amaç

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim 1. kademe Sosyal Bilgiler ders konularıyla ilgili bazı sosyal ve duygusal içerikli kavramlar öğretilirken, buluş, sunuş ve grup rehberliği gibi öğretim yöntemlerinden hangisinin daha etkili olacağının tespit edilmesidir.

3.Yöntem

Araştırma deneysel yönetime göre yürütülmüştür. Araştırmada deney ve kontrol gruplu ön ve son test modeli kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının seçilmesinde seçkisiz küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

3. 1. Araştırma Grubu

Araştırma Erzurum Evliya Çelebi İlköğretim Okulunun 4. sınıf şubelerinden rastgele seçilen, bir sınıftaki 28 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Seçilen 28 öğrenciden 1 kontrol 3 deney grubu olmak üzere 4 grup oluşturulmuştur. Her grupta 7 öğrenci bulunmaktadır. Deney gruplarından birincisine sunuş yoluyla öğretim yöntemi, ikinci gruba buluş yoluyla öğretim yöntemi, üçüncü gruba ise grup rehberliği uygulanmıştır.

3.2. İşlem

Araştırmaya başlamadan önce ilköğretim 1. kademe Sosyal Bilgiler ders konuları incelenerek ders müfredatında olan bazı duygusal içerikli sosyal kavramlardan 10 tanesi tespit edildi. Bu kavramlar; *Vatan, Millet, Bayrak, İstiklal Marşı, Türk, Çalışkanlık, Doğruluk, Hoşgörülü Olmak, Yardımseverlik ve Özgürlük* kavramlarıdır. Tespit edilen kavramların, ilköğretim ders kitaplarındaki anlatım şekilleri, duygusal ve sözlük anlamları bakımından incelendi. Ders kitaplarında ağırlıklı olarak bu kavramlarla ilgili

duygusal içerikli anlatımların olduğu yargısına varıldı. Daha sonra araştırmacılar tarafından bu kavramların sözlük anlamları ve duygusal içerikli anlamları, ders kitapları, çeşitli ansiklopediler ve Türk Dil Kurumu Sözlüklerinden araştırılarak her bir kavramla ilgili bilişsel ve duyuşsal tanımlar yapıldı. Tanımlar yapılırken, tarihçi, eğitimci, psikolog uzman görüşlerine de başvuruldu. Yapılan bilişsel ve duyuşsal tanımlar, ders kitaplarının incelenmesi, uzman ve öğretmen görüşleri doğrultusunda, seçilen kavramlar açık uçlu bilgi formu şekline getirilerek deney ve kontrol gruplarına öntest ve sontest olarak uygulandı.

Öğrencilerin uygulanan anket formundan aldıkları bilişsel,duyuşsal ve genel bilgi öntest puanlarının her biri için, deney grupları ve kontrol grubu arasında önemli bir farkın olup olmadığı hesaplandı. Bu puanlara ilişkin analiz sonuçları aşağıda (Tablo1-2-3) sunulmuştur.

1- Genel öntest bilgi puanları bakımından kontrol grubu ile deney grupları arasında önemli bir farkın olup olmadığına ilişkin istatistiki analiz sonucu Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1
Kavramlarla ilgili testten alınan genel puanlar ve varyans analizi sonucu

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	6,971E-03	3	2,324E-03	,031	,992
Gruplar İçi	1,778	24	7,408E		
Toplam	1,785	27			

P>0.05

Tablo 1’de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarına yapılan öntest sonucu alınan puanlar arasında istatistiksel yönden önemli bir fark bulunamamıştır.

2- Duyuşsal boyut öntest puanları bakımından kontrol ve deney grupları arasında önemli bir farkın olup olmadığına ilişkin istatistiksel analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Kavramların duygu boyutu ile ilgili testten alınan puanlar ve varyans analizi sonucu

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	,913	3	,304	1,116	,362
Gruplar İçi	6,546	24	,273		
Toplam	7,459	27			

P>0.05

Tablo da görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarına yapılan öntest sonucu alınan puanlar arasında istatistiksel yönden önemli bir fark yoktur.

3- Bilgi boyutu öntest puanları bakımından kontrol ve deney grupları arasında önemli bir farkın olup olmadığına ilişkin istatistiksel analiz sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Kavramların bilgi boyutu ile ilgili puanlar ve varyans analizi sonucu

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	,659	3	,220	,438	,728
Gruplar İçi	12,039	24	,502		
Toplam	12,697	27			

P>0.05

Tablo 3’de de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarına yapılan öntest sonucu alınan puanlar arasında istatistiksel yönden önemli bir farkın olmadığı saptanmıştır.

Kontrol ve deney gruplarına öntest uygulandıktan sonra deney gruplarına sunuş, buluş ve grup rehberliği yöntemi uygulanarak öğretim yapılmıştır. Her öğretim yöntemi diğer gruplara üç araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Uygulama sırasında gruplar tamamen izole edilmiştir. Bu öğretim yöntemlerinin uygulandığı gruplar için ayrı ayrı planlar yapılmış ve her öğretim yönteminin temel ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur.

Sunuş yoluyla öğretimin yapıldığı grupta öğretmenler (araştırmacılar) aşağıdaki ilkelere bağlı kalarak öğretim yapmıştır (Klausmeier,1985);

- 1- Öğrencileri kavram öğrenmeye hazırlama,
- 2- Öğretilecek kavramla ilgili örnekler ve örnek olmayanları sunma,
- 3- Öğrencilerin verilen örnek ve örnek olmayanları tespit edebilmeleri için onlara yardımcı olma,
- 4- Öğrencilerin öğretilcek kavramların adlarını ve özelliklerini öğrenmeleri için onlara yardımcı olma,
- 5- Kavramların öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılması için onlara yardımcı olma,
- 6- Öğrencilerin kavramları kullanmalarını sağlama,
- 7- Öğrencilere dönüt verme.

Sunuş yoluyla öğretim yönteminde kavramlar iki ders saatinde bitirilmiştir. Öğrencilerin kavramlarla ilgili vermiş oldukları örnekler genellikle günlük hayatta karşılaştıkları veya basın yayın yoluyla duydukları örneklerden oluşmuştur. Örneğin, öğrenciler yardımseverlik kavramını örneklendirirken, daha çok depremde insanlara yardım etmenin önemi ile ilgili örnekler vermişlerdir.

Bilgilerin tümevarım ve buluş yoluyla kazandırılmasına dayanan öğretim yönteminin temel ilkeleri şöyle sıralanabilir (Erden, 1997, s. 62-63);

- 1- Öğretilcek her konunun temel yapısı vardır. Öğretime en genel kavramlardan başlamak gereklidir. Öğrencilerin temel kavramları öğrenmeleri onların konu ile ilgili diğer ilişkileri çözmelerine sebep olabilir.
- 2- Öğrenciler konunun temel yapısını tümevarım yoluyla keşfeder. Öğretmenin öğrencilere çok fazla örnek sunması önemlidir. Öğrenciler örneklerden yola çıkarak konu ile ilgili ilişkileri tespit ederek genel kavramlara ulaşırlar.
- 3- Buluş yoluyla öğrenme aktif katılım esasına dayanır. Öğrencilerin dikkati, başarılı olma isteği ve birlikte çalışma durumları yöntemin başarısını artırmaktadır.

- 4- Öğretim etkinliklerinin soruyla başlaması, öğrencilere yardım edilmesi ve küçük gruplar şeklinde öğretim yöntemleri kullanılması bu yöntemde etkilidir.

Buluş yoluyla öğretimin uygulandığı grupta, öğretici yukarıda sayılan ilkeleri dikkate alarak öğretim yapmıştır. Öğrenciler verilen örnekler ve genel açıklamalar çerçevesinde kavramlarla ilgili çeşitli yargılara varmış, kimi öğrenciler genel anlamda verilen örnekleri çoğaltarak, kendi yaşantıları ve arkadaş çevreleri ile ilgili farklı örneklerle kavramları açıklamaya çalışmışlardır. Örneğin, hoşgörü kavramı öğretilmeye çalışılırken bir öğrenci arkadaşı ile arasında geçen küsme olayını örnek vererek daha sonra arkadaşından kendi isteği ile barışmasını hoşgörü kavramı ile ilişkilendirmiştir.

Grup rehberliğinin uygulandığı deney gruplarında öğrencilerin her bir kavram için geçerli olabilecek bir yaşantı geçirmeleri sağlanmıştır. Örneğin, yardımseverlik kavramını öğrenebilmeleri için her bir öğrencinin gözleri bağlanarak sınıfta dolaşmaları sağlanmış ve kendisi yardım isteyinceye kadar yardım yapılmamıştır. Yardım isteyince öğrencilerden bir diğeri onun elinden tutarak sandalyesine oturabilmesinde ona yardımcı olmuştur. Bu işlem yapıldıktan sonra yardımseverliğin ne olduğu öğrencilerin diğer yaşantılarıyla ilişkilendirilerek tanımlanmaya çalışılmıştır. Öğretim etkinliklerinde deney grubundaki öğrencilerin etkinliklere katılımı teşvik edilerek gönüllü katılım ilkesine(Erkan,1997)dikkat edilmiştir. Diğer tüm kavramlar da benzeri bir yaşantı ile öğrencilere tanıtılmaya çalışılmıştır.

3.3.Kullanılan Araç

Araştırmada ölçme aracı olarak, araştırmacılar tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan bir bilgi testi kullanılmıştır.

Ölçme aracının *güvenirliği*, araştırma yapılan okuldaki 25 kişilik bir sınıfa 30 günlük ara ile uygulanarak test edilmiş, grubun değişik zamanlarda almış olduğu puanlar arasındaki korelasyon ve anlamlılık düzeyi aşağıda Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Grubun değişik zamanlarda almış olduğu puanlar arasındaki ilişki

	N	Korelasyon	Sig,
İlk ölçüm & Son Ölçüm	25	,941	,001

Tabloda da görüldüğü üzere belli bir zaman aralığı ile aynı gruba uygulanan ölçme aracının, ilk ölçüm puanları ile son ölçüm puanları arasında yüksek derecede ($r = .941$) bir ilişki tespit edilmiş olması ölçme aracının güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçme aracının *geçerliği*, araştırma konusu kavramları öğrenmemiş olan 4. sınıftan 28 kişilik bir öğrenci grubu ile, tesadüfen seçilen ve kavramları öğrenmiş olan bir üst sınıftan (5.sınıf) 28 öğrencinin ölçme aracından almış oldukları puanlar karşılaştırılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Grupların aldığı puanlar ve yapılan istatistiksel işlemler Tablo 5’ de verilmiştir.

Tablo 5. 4.sınıf puanları ile 5.sınıfların ölçme aracından aldıkları puanların aritmetik ortalama standart sapma ve t değeri

Gruplar	N	$\bar{X}$	S.S	t	Önem Düzeyi
5.sınıf	28	2,37	,3351	2,23	P<0,05
4.sınıf	28	2,19	,2571		

Tabloda görüldüğü gibi araştırmaya dahil edilen ve araştırma konusu kavramları henüz görmemiş 4.sınıf grupları ile araştırma konusu kavramları gören 5. sınıf öğrenci grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu bulguya dayanarak araştırmada kullanılan ölçme aracının geçerli bir araç olduğunu söyleyebiliriz.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Kontrol ve deney gruplarına öntest ve sontest olarak uygulanan anket formları, üç araştırmacı tarafından ayrı ayrı değerlendirildikten sonra üç puanın ortalaması alınarak hesaplandı. Değerlendirme yapılırken sorulara verilen cevaplar bilgi ve duygu olmak üzere iki boyutta ele alındı. Araştırmacılar birbirlerinden bağımsız olarak kavramlara verilen cevapları bilgi ve duygu boyutunu ayrı ayrı olmak üzere 1-5 arasında puanlama

ölçeğine göre puanladılar. Sonra üç araştırmacının puanlarının ortalaması alınarak her öğrencinin almış olduğu bilgi ve duygu puanları tespit edildi. Daha sonra bilgi ve duygu puanlarının ortalaması alınarak ta genel puanlar hesaplandı.

Kontrol ve deney gruplarının ön ve son test puanlarının farkı hesaplanarak grupların başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığı varyans analizi tekniği kullanılarak tespit edildi.

4. Sonuçlar

1- Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları genel puan farkları karşılaştırılmış bu karşılaştırmaya ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları genel puan farklarına ilişkin aritmetik ortalamalar, standart sapmalar ve denek sayıları

Gruplar	X	N	S.S
Buluş Yoluyla Öğretim	,5729	7	,3435
Sunuş Yoluyla Öğretim	,3443	7	,3948
Grup Rehberliği	1,1171	7	,4725
Kontrol	,2343	7	,31,66
Toplam	,5671	28	,5028

Tabloda verilen puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olup olmadıklarını anlamak için varyans analizi yapılmış, analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları genel puan farkları ile ilgili varyans analizi sonuçları

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	3,241	3	1,080	7,234	,001
Gruplar İçi	3,584	24	,149		
Toplam	6,825	27			

P<.001

Analiz sonuçları grupların başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir ($F=7.23$, $df = 3$, $p<0.001$). Elde edilen farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD testi uygulanmış, sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Gruplararası fark için LSD sonuçları

Gruplar	Buluş	Sunuş	Grup Rehberliği	Kontrol
Buluş	-	,2286	-,5443*	,3386
Sunuş	-,2286	-	-,7729*	,1100
Grup Rehberliği	,5443*	,7729*	-	,8829*
Kontrol	-,3386	-,1100	-,8829*	-

Tablo 8’de görüldüğü gibi grup rehberliği uygulanan grubun genel başarısı, sunuş, buluş ve kontrol grubundan önemli derecede olumlu yönde farklılaşmaktadır. Diğer bir ifade ile kontrol ve deney grupları arasındaki genel başarı ortalamaları karşılaştırıldığında, grup rehberliğinin lehine bir fark bulunmuştur.

2- Kontrol ve deney gruplarının öntest ve son testten almış oldukları *duygusal* puan farkları karşılaştırılmış buna ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Kontrol ve deney gruplarının öntest ve son testten almış oldukları *duygusal* puan farklarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve denek sayıları

Gruplar	x	N	s.s
Buluş Yoluyla Öğretim	,3800	7	,5223
Sunuş Yoluyla Öğretim	-,2614	7	,6429
Grup Rehberliği	1,1257	7	,8005
Kontrol	-3,71E-02	7	,7987
Toplam	,3018	28	,8522

Tabloda verilen puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olup olmadıklarını tespit etmek için varyans analizi yapılmış, analiz sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları duygusal puan farkları ile ilgili varyans analizi sonuçları

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	7,819	3	2,606	5,306	,006
Gruplar İçi	11,790	24	,491		
Toplam	19,609	27			

P<0.01

Tablo 10’da görüldüğü gibi grupların başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (F=5.306, df = 3, p<0.01). Gruplar arasındaki başarı farklarının hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçları aşağıda Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Gruplar arasındaki fark için LSD sonuçları

Gruplar	Buluş	Sunuş	Grup Rehberliği	Kontrol
Buluş	-	,6414	-7457	,4171
Sunuş	-6414	-	-1,3871*	-,2243
Grup Rehberliği	,7457	1,3871*	-	1,1629*
Kontrol	-,4171	,2243	-1,1629*	-

Grupların başarı puanlarına bakıldığında grup rehberliğinin başarısı sunuş ve kontrol grubundakinden önemli derece farklılaşmaktadır. Bu bulgu duygusal sosyal kavramların duygu boyutunun öğretiminde grup rehberliğinin sunuş yoluyla öğretimden daha etkili olduğunu, buluş yoluyla öğretim yönteminden istatistiksel olarak farklılaşmadığını göstermiştir.

3- Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları *bilgi* boyutlu puan farkları karşılaştırılmış buna ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapmalar Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Kontrol ve deney gruplarının ön test ve son testten almış oldukları *bilgi* boyutlu puan farklarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve denek sayıları

Gruplar	X	N	s.s
Buluş Yoluyla Öğretim	,7657	7	,2335
Sunuş Yoluyla Öğretim	9529	7	1,1292
Grup Rehberliği	1,1129	7	,6549
Kontrol	,5057	7	,4101
Toplam	8343	28	,6936

Tablo 12 de verilen puan ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olup olmadıklarını tespit etmek için yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Kontrol ve deney gruplarının öntest ve sontestten almış oldukları bilgi boyutlu puan farkları ile ilgili varyans analizi sonuçları

	Kare. Top.	Serb. Der.	Kareler Ort.	F	Sig
Gruplar Arası	1,430	3	,447	,990	,414
Gruplar İçi	11,561	24	,482		
Toplam	12,991	27			

$P > 0.05$

Tabloda da görüldüğü gibi kontrol ve deney gruplarının puanları arasında yapılan varyans analizi sonuçları, gruplar arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığını göstermektedir ($F=.990$, $df=3$, $p>0.05$). Bu bulgu duygusal içerikli olumlu sosyal kavramların bilgi boyutunun öğretilmesinde buluş, sunuş ve grup rehberliği arasında önemli bir farkın olmadığını göstermiştir.

5. Tartışma

Bu araştırmada, grup rehberliğinin, olumlu sosyal kavramları ilköğretim öğrencilerine kazandırmada gerek sunuş gerekse buluş yoluyla öğretimden daha etkili bir yöntem olduğu bulunmuştur. Diğer iki yöntemin (buluş ve sunuş) uygulandığı deney gruplarının puanları kontrol grubunun aldığı puanlardan önemli düzeyde fark göstermemiş olması, buna karşılık grup rehberliği yapılan deney grubunun puanlarının gerek kontrol grubunun gerekse diğer iki deney grubunun aldığı puanlardan önemli düzeyde

farklılaşması, olumlu sosyal kavramların öğrencilere kazandırılmasında öğretmenlerin grup rehberliğini kullanmalarının gerekli olduğunu göstermiştir.

Yine olumlu sosyal kavramların önemli bir boyutunu oluşturan duygu öğrenimi üzerinde grup rehberliğinin en etkili yöntem olduğu tespit edilmiştir. Grup rehberliğinin yaşantısal bir yöntem olması nedeniyle duygu geliştirmede etkili olduğu daha önceden de bilinen bir durumdur. O halde duygu geliştirme işinde öncelikle okullarda grup rehberliğine önem verilmelidir.

Araştırmanın üçüncü hipotezi reddedilmiştir. Olumlu sosyal kavramların boyutlarından bir diğeri olan bilgi boyutuna ilişkin puanlar arasında hem deney gruplarının birbirleriyle, hem de kontrol grubu ile aralarında önemli bir fark bulunamamıştır. Bu sonuç, ilköğretim öğrencilerinin deney yapıldıktan sonra birbirleriyle olan ilişkileri sonucunda bilgi paylaşımının çok çabuk gerçekleşmesi ile açıklanabilir. İkinci hipotezin bulgusundan da anlaşılacağı üzere duygu paylaşımı- ki duygular genellikle yaşantı ile kazanılırlar- bilgi paylaşımında olduğu gibi hemen yapılamamıştır.

Kaynaklar

- Akbaba, S.(1995). Öğrenme Psikolojisi. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yayınları, Erzurum.
- Dinkmeyer, D. (1970).Elementary School Guidance and the Classroom Teacher. Elementary School Guidance: Conceptual Beginnings and Initial Approaches. Washington D.C. APGA
- Doğan, H.(1997). Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı. Önder Matbaacılık, Ankara.
- Eggen, P. & Kauchack, D.(1992). Educational Psychology: Classroom Connections. New York: Macmillan.
- Erden, M.(1997). Sosyal Bilgiler Öğretimi. Alkım Yayıncılık, İstanbul.

- Erkan, Serdar.(1997). Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri. Pegem Yayınları, Ankara.
- Kepçeoğlu, M.(1994). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara.
- Klausmeier, H.J. (1985). Educational Psychology. New York Harper ve Row.
- Kuzgun, Y. ve Diğerleri.(1999). İlköğretimde Rehberlik. Nobel Yayınları, Ankara.
- Kuzgun, Y. (1988). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. ÖSYM Yayınları, Ankara.
- Özoğlu, S.Ç.(1997).Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ü.E.B.F.Yayınları, Ankara.
- Piaget,J.(1973). The Psychology of Intelligence.Totowa,N.J.:Littlefield,Adams.
- Senemoğlu, N. (1997). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Spot Matbaacılık, Ankara.
- Tennyson, R.D.(1980). Instructional Control Strategies and Content Structure as Design Variables in Concept Acquisition Using Computer –Based Instruction . Journal of Educational Psychology, 72, 525-532.
- Woolfolk, E. A. (1993). Educational Psychology. Boston:Allyn and Bacon.
- Yeşilyaprak, Binnur.(2000).Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Nobel Yayınları,Ankara.